

Őszi betakarítás

Budapest XI. kerületében, a Keveháza utcai iskola alsó tagozatán már csaknem minden osztályunkban Montessori szemlélettel tanítunk. A tanév elején egy őszi témájú projektet valósítottunk meg, amelyben a négy évfolyam minden osztálya részt vett.

Iskolánkban fontos célunk, hogy a lemaradó tanulók felzárkóztatása mellett a kiemelkedő gyerekek is jussanak a képességeiknek megfelelő oktatáshoz: olyan lehetőségekhez, amely segít nekik abban, hogy adottságaikat teljesítménybe fordítsák. A projekt módszer ezért fontos része pedagógiai munkánknak. Segíti ugyanis a tehetségek megmutatkozását: a tehetségnek olyan formáit is felfedezhetjük általa, amely nem az iskolai tanulásban való kiválóságot jelenti. Jól alkalmazható tehetséggondozásra is, tehát több, számunkra fontos célt szolgál egyszerre. Projektjeinket eddig kizárólag osztályszinten valósítottuk meg. Az idei volt az első alkalom, hogy a nyolc osztály ugyanabban a témakörben tevékenykedett négy héten át.

Munkánk azzal a gondolattal kezdődött, hogy az iskolai folyosók, és a tantermek őszi dekorációja egy közös témához kapcsolódjon. Hosszas műhelymunka után körvonalazódott a projekt vázlata, melynek címe „Őszi betakarítás” lett.

Az eredeti célt szem előtt tartva munkánk úgy folytatódott, hogy az egyes osztályok kiválasztották azt az egy terményt, amellyel heteken át foglalkoznak. A döntést teljes egészében tanulóinkra bíztuk, s a folyamat nem volt egyszerű: kompromisszumok sorát kellett kötniük egymással, mire egyetértésre jutottak. Így választották elsőseink az almát és a diót, a két második osztály a szőlőt és az almát, a harmadikosok a burgonyát és a gesztenyét, míg a negyedikesek a sütőtököt és a napraforgót.

Közös tervezőmunkánk során leszögeztük, hogy projektünk termékei nem csupán az eredeti célt szolgáló dekorációs anyagok lesznek, hanem az utolsó napon projektzáró ünnepséget is rendezünk. A munka október elején kezdődött: mi, tanítók kijelöltük saját pedagógiai célunkat, megterveztük a projekt felépítését; idő-és feladattervet készítettünk. A gyerekek kíváncsian, nagy lelkesedéssel és érdeklődéssel vetették bele magukat a munkába.

A projekt megvalósítása során az osztályok a kiválasztott termény témáját különböző oldalról körüljárva dolgozták fel; minden tantárgy területéhez kapcsolódva. Arra törekedtünk, hogy minden tanuló megtalálja benne azt a részt, amely őt érdekli, és tegyük lehetővé számára, hogy elmélyülhessen benne saját igénye szerint. Sikerélményt adjon azok számára is, akiknek érdeklődési köre az iskolai tananyagon kívül esik. Bár pontosan meghatároztuk a projekt anyagát, és kidolgoztuk a feladatokat, mégis a gyerekek érdeklődése mentén alakítottuk az anyagot. A munka során a gyerekek együttműködésére építettünk: sokat dolgoztak páros-és csoportmunkában; a kooperációt helyeztük előtérbe a versengés helyett. Mi, tanítók rengeteg ötlettel álltunk elő, de a gyerekek időnként minden kreativitásunkat felülmúlták egyéni megoldásaikkal.

Lehetetlen felsorolni az összes feladatot és tevékenységet, amelyet a négy hét alatt az osztályok végeztek. Az alábbiakban ezért néhány egyéni ötletet, megoldást emelnék ki.

A két elsős osztályban a gyerekek megismerését nagyban segítette a projektben való tevékenykedés, hiszen októberben épp csak kezdett kirajzolódni, hogy melyik kisgyerek miben ügyes, mennyire türelmes, van-e kitartása, mi érdekli, miben jó, tud-e együttműködni? Az összes kérdésre választ kaptunk; sőt a gyerekeknek is segített abban, hogy egymást

megismerjék. Megmutatta tehetségét egy kisfiú, aki nosztalgia alma-villamost, almavonatot tervezett, és lerajzolta az almaszállítást; Tell Vilmos történetének dramatizálása során pedig tehetséges kis színészekkel találkozhattunk. Megismertünk egy édesanyát is, aki gyönyörű dió festménnyel kápráztatott el bennünket.

A másodikosok tanulmányi kirándulással indították a programot: szőlőskertbe és egy pincészetbe látogattak, a másik osztály pedig almáskertben járt. Feladatok és tevékenységek hosszú sorát végeztük a témához kapcsolódva, s közben rácsodálkoztunk egy-egy különleges, egyéni megoldásra, ötletre. Egy kisfiú az otello szőlő héjával fonalat festett, ebből horgolt; társa szőlő mintázatú tárgyakat hozott. Volt, aki mesét írt, bélyegeket gyűjtött, vagy kikereste Magyarország „szőlős” településneveit, és Budapest „szőlős” utcaneveit. Készült szőlőfűrt gombokból varrva, CD lemezekből, júdás pénzéből. Szülőktől Power Point bemutatókat is kaptunk. Az alma-dalhoz egy kisfiú ritmuskíséretet talált ki és adott elő saját elektronikus dobfelszerelésén, társa pedig képregényt írt és rajzolt egy kivágásra ítélt almáról. A képregényíráshoz társai is kedvet kaptak, így sorra készültek az almás történetek.

A harmadikosok munkájába is aktívan bekapcsolódtak a szülők: készült burgonyabáb, keresztszemes hímzéssel kép, burgonyasziromból lánc, burgonyás ételekből receptes könyv, de hungarocellból burgonyabogarat is készítettek. A gyerekek is remekeltek: volt, aki verset írt, krumplifajtákat gyűjtött, vagy burgonyavirágot hajtogatott. A saját készítésű burgonyakeményítőben terítőt, szalvétát keményítettünk. A másik osztály tanulói közül többen verset, mesét írtak a gesztenyéről, és illusztrálták. Más tablót készített, gesztenyefigurákat gyártott, vagy saját kezűleg írt recepteket. Készült gesztenye formájú túpárna, többdimenziós gesztenyelevél, és rengeteg saját ötlet is megvalósult. A tehetséges gyerekek számára nagyon jó volt, hogy nem szabott határt és korlátokat abban, hogy egy-egy kisgyerek kutasson és elmélyüljön a projektnek abban a részében, ami őt érdekli. Sokan olyan arcukat mutatták, amit eddig nem ismertünk.

A negyedikesek közül is mindenki megtalálta azt a területet, ami számára érdekes. Egy kislány saját verset írt a sütőtökről, amelyet a projektzáró ünnepségen elő is adtunk. Egy másik kislány minden nap valamilyen újabb saját maga által kitalált és elkészített papírdékorációval lepett meg bennünket, amivel a többieket is inspirálta saját ötleteik megvalósítására. Néhány fiú „tökmobilokat” tervezett, azaz tökös díszítésű versenyautó modelleket, a lányok pedig „tökös” jelmezeket terveztek, amelyekből osztálytabló is készült. A másik osztály is rengeteg alkotást készített a napraforgóval kapcsolatban, és minden oldalról körbejárta a témát. Gyűjtöttünk gyökeres napraforgó növényt, és megtudtuk a napraforgósár titkát, hogy a belőle kivont anyagból ráncatlanító krém készül. Vincent Van Gogh napraforgós festményei ihletet adtak hasonló munkák készítéséhez. Diafilmek is készültek: többen saját mesét írtak, és illusztrálták.

A szülők mindenütt örömmel kapcsolódtak be a munkába: sütöttek, barkácsoltak, kutatómunkát végeztek, tablókat és jelmezeket készítettek; újabb és újabb ötletekkel álltak elő. A záróünnepséget a projekt utolsó napján szerveztük, amelyre minden osztály kis előadással készült. Verseket, dalokat, táncot adtak elő, és látványos koreográfiákat láthattunk. A gyerekek nagy érdeklődéssel figyelték egymás produkcióját. Végigjártuk egymás tantermeit, tanulmányoztuk az ismeretterjesztő folyosói tablókat, és mindenütt megköstölhettük az adott terményből készült finomságokat, amelyeket a szülők készítettek. Voltak, akik jegyzeteket készítettek a folyosói tablókról. A „betakarítást” egy nagy közös tánczással zártuk.

Úgy érezzük, hogy a módszer alkalmazásával hatékonyabb a tanításunk. A gyerekek számára élvezetesebb, érdekesebb így a téma: maguk is aktív részesei az ismeretanyag feldolgozásának, és egymástól is tanulnak. A téma az egész alsó tagozatot összefogta: gyerekeket, szülőket, tanítókat, miközben mindenki a saját céljainak, érdeklődésének, ízlésének megfelelően dolgozhatta ki annak egy kis részletét. Mindannyian sok ismerettel és élménnyel gazdagodtunk e néhány hét alatt.